

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Προτάσεις νόμου «Για την κατάργηση του ν. 1303 της 17ης Νοεμβρίου 1982, περί θεσπίσεως της «λίστας» για την ανάδειξη βουλευτών».

1. Με τη διαταγή του άρθρου 1 του νόμου 1303/1982, αντικατεστάθη, ως γνωστόν, ο «σταυρός προτιμήσεως» με την κατά σειρά κατατάξεως των υποψηφίων βουλευτών από το κάθε κόμμα, και, ουσιαστικά, από τον Αρχηγό του.

Η ρύθμιση αυτή, κατά την ορθότερη άποψη (που δεν επικρατήσει υπ' αριθ. 34/85 αποφάσεως Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου) δεν είναι συνταγματική:

Κατ' ούτο διότι, εκ της εννοίας της διατάξεως του άρθρου 51 παρ. 3 του Συντάγματος 1975 (καθ' ην «οι βουλευτάι εκλεγόνται δι' αμέσου, καθολικής και μυστικής ψηφοφορίας, υπό των εχόντων το δικαίωμα του εκλέγειν πολίτων, ως νόμος ορίσει: κλπ.») συναγεται:

α) Το μόνον όστι εκλογήν αποτελεί η δια ψηφοφορίας εκδήλωσις της προτιμήσεως του εχόντος το δικαίωμα του εκλέγειν Έλληνας πολίτου, υπέρ ενός ή πλείστων συγκεκριμένων προσώπων, να ανακηρυχθούν βουλευτάι, και β) το δε, ότι το δικαίωμα τούτο (ως και το άρθρον 93 παρ. 4 του ίδιου Συντάγματος επιβάλλει) δεν δύναται να περιορισθεί ούτε δια νόμου, κατά τρόπον ώστε η εκλογή του βουλευτού να μην απορρέει, αμέσως, εκ της βουλήσεως — και της αντιστοίχου ψήρου — του εκλογέως, αλλά να απορρέει ΚΑΙ εκ της βουλήσεως ετέρου προσώπου.

Ειδικώτερον, η μειοψηφία της ως άνω αποφάσεως του ΑΕΔ, επί λέξει, εδέχθη ορθώς, ότι με τον ν. 1303/1982 «καταργείται ολοσχερώς το υπό του Συντάγματος χορηγούμενον και προστατευόμενον δικαίωμα του Έλληνας πολίτου του εκλέγειν τους βουλευτάς του Έθνους του και η ανακηρύξη, πλέον, τούτων, δεν γίνεται κατόπιν εκλογής υπό των εκλογέων δι' έμμεσου ψηφοφορίας, αλλά δια διορισμού των υπό του κόμματος, απομένει δε, ούτω, εις τον εκλογέα, μόνον, το δικαίωμα της εκλογής του κόμματος».

Πράγματι: δυο σκοπούς ηθέλησε να καλύψει ο συνταγματικός νομοθέτης του 1975, με την ως άνω διαταγή του άρθρου 51 παρ. 3: Ο μόνον πρώτος είναι η καθολικότητα της ψηφοφορίας αλλά και η αμεσότητα αυτής (και, ούτω, αποκλείσει την εκλογή, με εκλεκτορες, δηλαδή την έμμεση), ο δε δεύτερος είναι, ο εκλογέως να εκφράζει, την προτίμησή του, προς ένα πρόσωπο του αυτού συνδυασμού, όπως προκύπτει από την φράση του ίδιου άρθρου, που τονίζει το «δικαίωμα του εκλέγειν».

Η πρόθεσις αυτή, άλλωστε, επιβεβαιούται και από τας διατάξεις της από 24.9.74 Συντ. Πράξεως της Κυβερνήσεως Εθνικής Ένωτητος, δια της οποίας ελήφθη πρόνοια δια την, και εξείριστον, ανάδειξιν μικρού αριθμού βουλευτών κατά την σειράν αναγραφής των υποψηφίων εις το ψηφοδέλτιον. Την αρχήν αυτήν αποδέει και η παρ. 3 του άρθρου 54 του Συντ. 1975. Από την ειδικήν, εν τούτω, συνταγματικήν πρόνοιαν καταδηλώνεται ότι η προτεραιότητα εκλογής των υποψηφίων προσδιορίζεται, κατά κανόνα, από την λαϊκήν ψήρον, (Κων/νος Ε. Παπακωνσταντίνου, Γα εκλογικά συστήματα, 1985).

Υπό την αντίθετον εκδοχήν, που εδέχθη η πλειοψηφία της άνω αποφάσεως του ΑΕΔ, ότι δηλαδή η κατάργησις του σταυρού προτιμήσεως δεν ευρίσκεται, δήθεν, σε δυσαρμονία με το άρθρον 51 παρ. 3, στερεί τον εκλογέα και από το δικαίωμα του να αναπτύσσει την προσωπικότητά του και να συμμετέχει: «ελευθέρως» στην πολιτική ζωή της χώρας, ως ορίζει το άρθρον 5 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με το άρθρον 52 αυτού.

2. Πράγματι, άσχετα με την συνταγματικότητα ή μη της καταργήσεως του σταυρού προτιμήσεως και του ρεαλιστικού επιχειρήματος, ότι η πλειοψηφία του ΑΕΔ δεν ήτο δυνατόν, εκ των πραγμάτων, να αποφανθεί διαφορετικά, διότι, άλλως, θα ανετρέπετο η δημόσια και κοινοβουλευτική ζωή της χώρας, ουδείς καλόπιστος κριτής δύναται να έχει αντίρρησην ότι, μεταξύ άλλων κακών, η «λίστα»:

α) Αναιρεί και φαικίζει την λαϊκήν κυριαρχίαν και την δια της λαϊκής ψήρου ανάδειξιν των βουλευτών — πολλώ μάλ-

λον που, στη χώρα μας, δεν υπάρχουν προκριματικές εκλογές, μεταξύ των σπαθών των κομμάτων. Ούτω του βουλευτάς δεν τους εκλέγει, δήθεν, ο κυρίαρχος Λαός, τους διορίζει ο Αρχηγός!!!

β) Καθίστα τους βουλευτάς ανδρείκελα της ηγεσίας των. Οι βουλευτάι ασχολούνται, αποκλειστικά, με διαφορά μέσα, με την κατακτητή της εννοίας της ηγεσίας κάθε κόμματος και του στενού περιβάλλοντός της. Ματαβαλλόνται, σε άβουλα πόνια συγγενή κομματικής παιδαγωγίας, αποστερούμενοι κάθε ίχνους κομματικής κριτικής. Υποβιβάζονται, ως αντιπρόσωποι του Έθνους και του Λαού, ώστε ΚΑΙ η συνταγματική διαταγή ότι «ο Βουλευτής έχει απεριόριστον το δικαίωμα της κατά συνείδησιν γνώμης και ψήρου» καθίσταται, πλέον, κενή περιεχομένου.

γ) Αποστρέφει τον Λαό από τους βουλευτάς, αφού ούτοι, έπαισαν πλέον, να ασχολούνται με την λαϊκήν βία, τους «εκλογείς» των, τα πρόβληματα και τις ανάγκες των περισσότερων των, την εγκαταλελειμμένην ελληνικήν επαρχία, υπαίθρον κλπ.

δ) Οδηγεί στην εγκαθίδρυση κομματικής και κοινοβουλευτικής δικτατορίας, περισσότερο, μάλιστα, αποκάλυπτης, μετά την τελευταίαν συνταγματικήν αναθεώρησιν, η οποία απαγόμωσε τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας από κάθε ουσιαστική αρμοδιότητα ή πρωτοβουλία και κατέστησε, παντοδύναμο, εις όλα, την πλειοψηφία της Βουλής, δηλαδή, ουσιαστικά, τον Πρωθυπουργόν.

ε) Στερεί από τους εκλογείς της δυνατότητος να αποδοκιμάζουν και τιμωρούν τους ανάξιους, ανίκανους ή καίσιμους βουλευτάς, να επιδοκιμάζουν τους αξίους και να εκτιμούν, εκτός από το κόμμα και την προσωπικότητα και τις ικανότητάς των υποψηφίων.

3. Η επισημασιολογία της καταργήσεως του σταυρού προτιμήσεως δεν εδικαίωσε, στην πράξη, τους εμπειστές της. Η Κυβέρνησις της «αλλαγής», επαλαλέσθη, δήθεν, τον εκπονητισμό των πολιτικών μας πραγμάτων, την κατάργησιν της συναλλαγής των υποψηφίων με τους ψηφοφόρους, της σύμυτης με την ψηφοθηρία, ρουσφετιολογίας, τον εξύ αντιγωνισμό μεταξύ των υποψηφίων του ίδιου κόμματος, την ενίσχυση της δημοκρατικής λειτουργίας των κομμάτων κλπ.

Εις την πράξη, η κατάργησις αυτή, ενίσχυσε τα αντίθετα, ακριβώς, των επιδιωκόμενων σκοπών: Ούτω, συγκεκριμένα: Ενδυναμώθη η αρχηγική και προσωποπαγής δομή των κομμάτων. Υπεράβηθη ο διάλογος και η πολυφωνία στο Κοινοβούλιο. Αντί της συναλλαγής των υποψηφίων με τους ψηφοφόρους, επικράτησε η χειρότερη, «οιονεί» συναλλαγή, με την ηγεσία του κόμματος. Η μετατόπισις του κατακριτέου ρουσφετιού, στις παντοδύναμες κλαδικές του ΠΑΣΟΚ κλπ. Η οικογενειακρατία, ο παρενοικτισμός, η αναξιοκρατία, ο εθνοκριτισμός.

4. Για όλους αυτούς τους λόγους, άλλως ενδεικτικώς αναφερομένους, προτινόμεναι την κατάργησιν των διατάξεων του ν. 1303/1982, με τις οποίαις καταργήθηκε ο σταυρός προτιμήσεως. Το σύστημα αυτό (που εισήχθη το 1982 και εφηρμήθη, ανεπιτυχώς, στις τελευταίας βουλευτικές εκλογές) αποκλείει στον εκλογέα το δικαίωμα να εκφράσει και ένα ελάχιστον ίχνος προτιμήσεως, στην αξιολόγησιν των υποψηφίων.

Αντίθετα, στις χώρες της Ευρώπης, εκεί που δεν υπάρχει σταυρός προτιμήσεως, έχουν εξειραθεί έντιμα συστήματα συγκεκριμένου και της αξιολογήσεως του κόμματος για τους υποψηφίους, αλλά και της βουλήσεως των εκλογέων, γι' αυτούς που θα θεωρούνται αντιπρόσωποι ίτους. Τα συστήματα αυτά ποικίλουν, από την πλήρη ή μερική δυνατότητα των εκλογέων να ιεραρχούν, οι ίδιοι, τους προτεινόμενους από το κόμμα υποψηφίους (προτεινόμενους με γνώσεις — και όχι φραστικές — δημοκρατικές διαδρακασίας), έως την περιορισμένη (αλλά ωστόσο όχι και τόσο απήκνητη) δυνατότητα της εκλογικής δάσεως να μεταβάλλει την σειρά αυτή των υποψηφίων (προβλ. αναλυτικώς Κων/νος Ευστ. Παπακωνσταντίνου, Τα εκλογικά συστήματα 1985). Μια τέτοια μεθόδευσις και ένα τέτοιο σύστημα, δημοκρατικό και λαϊκό, ευκατίο είναι να μελετηθεί και να εφαρμοσθεί, στο μέλλον, το ταχύτερον, και στη χώρα μας, άσχετα από το γενικότερον θέμα του εκλογικού νόμου.

5. Επίσης, προτείνουμε, όπως ο αριθμός των υποψηφίων εκάστου συνδυασμού να δύναται να προσαυξάνεται πέραν του αριθμού των εδρών εκάστης εκλογικής περιφέρειας και ειδικώτερα, κατά ένα, προκειμένου περί περιφερειών εκλεγουσών μέχρι και 3 βουλευτές, κατά δύο, προκειμένου περί περιφερειών εκλεγουσών από 4 μέχρι και 6 βουλευτές και κατά τρεις, προκειμένου περί των λοιπών εκλογικών περιφερειών.

Η πρότασις αυτή, που εν μέρει, ισχύει και επιτυχώς εφηρμόσθη (άρθρο 34 παρ. 6 Π.Δ. 895/81):

α) Διευρύνει το θεμέλιο του πολιτεύματός μας, την λαϊκή κυριαρχία, αφού επαυξάνονται οι δυνατότητες επιλογών του εκλογικού σώματος.

β) Παρέχει την ευκαιρία και τη δυνατότητα να αγροληθούν, περιπτώσεις με το δημόσιο επί με όλης της, εντεύθεν, ευμενείς επιπτώσεις και:

γ) Διευκολύνει την ανανέωσή, που τόσο τη χρειάζεται, η πολιτική μας ζωή.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η πρότασις νόμου της «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ», διαμορφούται ως κάτωθι:

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΝΟΜΟΥ

Άρθρο πρώτο.

1. Καταργούνται αι διατάξεις των άρθρων 1 και 13 του νόμου 1303/1982, ως και αι διατάξεις των άρθρων 88 παρ. 5,

89 παρ. 9 και 90 παρ. 6 της, δια του υπ' αριθ. 152/1985 νομίμως δημοσιευθέντος Π. Δ/τος και δια της εκλογάς της 2.6.1985, κωδικοποιηθείσης εκλογικής νομοθεσίας, ως και πάσα άλλη συναφής διάταξις ομοειδικού νόμου δια των οποίων κατηργήθη η δια του σταυρού προτιμήσεως άμεση εκλογή βουλευτών.

2. Επαναφέρονται και ισχύουν αι σχετικά με τον σταυρό προτιμήσεως διατάξεις του Π.Δ. 10/25 Αυγούστου 1981.

Άρθρο δεύτερο.

Το άρθρο 34 παρ. 6 του υπ' αριθ. 152/1985 Π.Δ., αντικαθίστανται ως ακολούθως:

Ο αριθμός των υποψηφίων εκάστου συνδυασμού δύναται να ανέλθη μέχρι του αριθμού των βουλευτικών εδρών εκάστης εκλογικής περιφέρειας, προσαυξανόμενος κατά ένα, προκειμένου περί περιφερειών εκλεγουσών μέχρι και τρεις βουλευτές, κατά δύο, προκειμένου περί περιφερειών εκλεγουσών μέχρι και εξ βουλευτές και κατά τρεις, προκειμένου περί των λοιπών εκλογικών περιφερειών.

Αθήνα 18 Νοεμβρίου 1986

Οι προτείνοντες βουλευτές

Γεώργιος Μουτζουρίδης, Μανουτάκης Διάκος,

Μαλεβίτης Ηλίας, Βρεττάκος Δημήτρης